

Protestantse Gemeente
te Zaandam

PGZ Beleidsplan 2023 - 2026

Dit beleidsplan is na verwerking van reacties van gemeente-leden vastgesteld in de kerkenraadsvergadering van 7 december 2022.

Deel 1. Referentiekader.

1. Beleidsproces
2. Visie en inspiratie
3. Trends in kerk en samenleving
4. De veelzijdige opdracht van de PGZ

Deel 2. Focus van beleid 2023-2026

5. Kerk voor elke generatie
6. Duurzaamheid en de groene kerk
7. Communicatie
8. Samenwerking buiten de PGZ
9. Bestuurlijke vernieuwing

Aandachtspunten langer termijn.

Bron illustraties: protestantsekerk.nl

Deel 1. Referentiekader.

1. Beleidsproces.

Het ontwikkelen van beleid is deze keer benaderd met tweemaal een raadpleging van gemeente-leden en het voeren van een dialoog tussen kerkenraadsleden. Circa zestig gemeenteleden hebben bijgedragen aan een verkenning van focusonderwerpen, twee ambtsdragers-middagen zijn gehouden en acht schriftelijke reacties op de concept-tekst zijn besproken. Tekortkomingen in het proces waren achteraf te weinig stemmen van jeugd en van niet-kerkleden.

2. Visie en inspiratie.

De PGZ wil een kerk zijn en blijven van ontmoeting, verbondenheid en troost, inspiratie en vertrouwen voor allen die zich Gods' kinderen voelen, ieder met hun eigen geloofservaring en twijfel.

Wij als gemeente en kerkenraad laten ons inspireren door de waarden van geloof, hoop en liefde en het besef deel te zijn van het lichaam van Christus.

Wij laten ons leiden door teksten en verhalen uit de bijbel en door het voorbeeld van Jezus die de verlorene zoekt. Jezus inspireert ons tot omdenken: wat telt voor God? Wij zijn altijd op zoek naar de meest kwetsbare en de kostbaarste mensen voor God. Hetzij met een luisterend oor, met praktische hulp of met publieke actie in solidariteit.

Wij zoeken naar praktische vertaling van bijbelse waarden naar vandaag zowel in woorden, communicatiestijl als in daden. Het gaat over geloof en zingeving, liefde en barmhartigheid, eenheid en gemeenschapsvorming zonder drempels, recht en vrede, zorg voor de Schepping.

3. Trends in kerk en samenleving.

Er is een gestegen behoefte aan bronnen van zingeving in de samenleving, maar tegelijk verlaten jongere generaties onder de 60 jaar de kerk.

Uitdagingen zijn:

1. De kerk lijkt steeds meer een optionele toegevoegde waarde te zijn in plaats van een kernwaarde of de basis van het sociale leven voor de generaties onder de zestig jaar;
2. Vrijwilligers willen taken verrichten die zijzelf als zingevend ervaren en niet vooral taken welke nodig zijn om de kerk in stand te houden. Het vrijwilligersbestand bestaat grotendeels uit gepensioneerden.
3. De gevraagde maatschappelijke rol van de kerk in sociale cohesie en als motor in vrijwilligerswerk blijft.

De burgerlijke gemeente Zaanstad (nota Kerkvisie 2022) geeft aan dat men graag de kerk meer zichtbaar ziet in de stad. De kerk fungeert als oriëntatiepunt en als anker in tijd van crisis. De sleutelrol welke de Noorderkerk speelde om vluchtelingen in het Veldpark en Zaankanters met elkaar in verbinding te brengen in 2015 staat nog steeds in het collectief geheugen van de gemeente gegriefd.

4. In het ritme van de landelijke kerk loopt het ledental van de PGZ gestaag terug met circa 6% per jaar sinds 2006 en met weinig jaarlijkse schommelingen.

Het ledental van de PGZ per 31 december 2021 bedroeg 1498 (doopleden en belijdende leden) verdeeld over 1103 pastorale eenheden (= woonadressen).

Er lijkt een verschuiving gaande van minder gezinnen naar meer alleengaanden (68%) onder de leden van onze gemeente.

Ook de vergrijzing verloopt gestaag. Er zijn 574 leden, ca. 38% van de gemeenteleden met een leeftijd onder de 60 jaar.

Wat betreft de financiële situatie van de PGZ betekent steeds minder leden ook steeds minder inkomsten, terwijl structureel kosten stijgen van gebouwen (energie en onderhoud), pastoraat (predikant, kerkelijke werkers, kerkelijk bureau/koster), vergoedingen (administratie en beheer, muzikanten).

Dit alles heeft grote impact op het volume en de kwaliteit van het kerkelijk leven van onze gemeente. Dankzij trouwe inzet en de veerkracht van veel leden van onze gemeente kunnen we zeker in vertrouwen naar de toekomst kijken, maar we moeten wel met elkaar durven kiezen voor wat van waarde is en ook durven loslaten wat onze gemeente te zwaar belast.

4. De veelzijdige opdracht om de PGZ te bewaren en te versterken.

De focusthema's van dit beleidsplan hangen samen met vijf dimensies:

Vijf x V --> Verbinden, Verlichten, Verdiepen, Verbreden, Verduurzamen.

Verbinden omzien naar elkaar, pastoraat, bezoek aan ouderen en zieken, alle generaties hun eigen taal en benadering; speciale vieringen met ontmoeting rond startzondag en seizoenseinde, Pasen en Advent aankleden met meer activiteiten los van de kerkdienst gemeente-breed.

Verlichten zorgen, eenzaamheid en armoede verlichten, hulp in crisis (diaconie)

Verdiepen elke generatie een eigen benadering in hun taal en met hun voorkeursmedia, communicatie-aanpak, thema-groepen, thema-uitstapjes, thema-reizen.

Verbreden intensievere samenwerking met kerken van de Ring Zaanstreek: gezamenlijke projecten. Nieuwe vormen van vieringen en samenkomsten.

Verduurzamen bijdragen aan een vergroenende kerk als collectief en als persoon; vrijwilligers vragen naar wat ze graag doen en niet wat nodig is, uitgaan van hun kracht.

Vereenvoudigen Bestuur en ambten. Kerkenraad stapsgewijs verkleinen en werken met thema-regisseurs. Een slagvaardig breed moderamen / dagelijks bestuur vormen.

Deel 2. Focus van beleid 2023 -2026.

5. Pastoraat voor elke doelgroep.

De predikant stuurt pastoraat aan door en voor gemeente-leden per postcode-gebied. Voorts richt de predikant zich specifiek op het organiseren van pastoraat voor middengroepen. In opdracht van de Diaconie zal de predikant ook vormgeven aan een project Eenzaamheid.

De ouderenpastor stuur de bezoekgroep aan voor ouderen (boven de tachtig jaar). Tevens is er een Pennemes-groep welke zorg draagt voor wekelijkse erediensten en bezoek aan ouderen die in of om het Pennemes wonen.

We willen de uitdaging aan om het jongeren- en kinderpastoraat te versterken en een doorgaande lijn van groepsactiviteiten voor elke leeftijdsgroep te herstellen. Het beschikbaar stellen van middelen is niet genoeg: de vacature jongerenpastoraat moet creatief ingevuld worden, er moeten aansprekende ruimtes en activiteiten gevonden worden. Met name moeten we meer doen voor 16+ groepen, opvolging geven aan studerende, inwonende en uitwonende jongeren zonder inkomen.

Dwars door het doelgroepenbeleid heen zal steeds gezocht worden naar activiteiten die de generaties met elkaar zullen verbinden. Ook worden nadrukkelijker dan voorheen gemeenteleden uitgenodigd om (kortlopende) initiatieven te organiseren waarvoor de kerkenraad met ruimte en middelen ondersteuning zal aanbieden.

6. Duurzaamheid.

Het vignet 'Groene Kerk' dat de Noorderkerk heeft, verwijst niet naar een status, maar naar een inspanning tot meer vergroening. Dit gebeurt op drie niveaus: ten eerste, maatregelen welke in en om het kerkgebouw genomen kunnen worden, ten tweede bewust gedrag van gemeenteleden stimuleren en ten derde samenwerken met derden in acties voor een schoner milieu in de Zaanstreek.

7. Communicatie.

De vraag naar meer en andere communicatie neemt toe. Uit enquêtes en gemeenteraadpleging blijkt dat Klein Kompas, de wekelijkse (digitale) nieuwsbrief en de uitzending van Kerkdienst Gemist, gezien worden als wezenlijke, onmisbare interne communicatiekanalen, welke we op deze wijze moeten voortzetten.

Zaans Kompas wordt gewaardeerd, juist ook bij abonnees die niet meer in de kerk (kunnen) komen. Verkend wordt of Zaans Kompas ook andere PKN gemeentes in de streek zou kunnen bedienen.

Andere online media platforms, zoals Facebook, Tiktok, Whatsapp, worden door specifieke groepen voor onderlinge communicatie zeer gewaardeerd. We gaan met vlogs en podcasts experimenteren om de digitale kerk meer vorm te geven en andere mensen te bereiken dan met een kerkdienst. Daarbij zal het taalgebruik gemoderniseerd moeten worden: traditionele kerkelijke begrippen zijn steeds minder begrepen en ze creëren formaliteit en afstand. De website wordt vooral gebruikt voor presentatie naar buiten.

Tegelijk blijven we nadrukkelijk ons richten op de offline kerkgemeenschap: oudere kerkleden vinden troost in bekende teksten welke hen gedurende hun leven houvast hebben gegeven.

Taalgebruik moet in ieder geval geen mensen buitensluiten en inclusief zijn. De taal moet een open en verwelkomende houding ondersteunen zonder enig oordeel.

Tenslotte: voor jong en oud geldt dat de persoonlijke ontmoeting het meest van waarde is. De relatie tussen kerk en jongeren of minder-mobiele groepen van gemeenteleden kan versterkt en onderhouden worden door digitale media, maar kan dit niet geheel vervangen. De gemeente als gemeenschap en als thuisbasis wordt nog steeds gevoeld als onmisbaar.

8. Samenwerking met andere kerken

We willen actief verkennen hoe we meer kunnen samenwerken.

Ten eerste met alle PKN gemeentes in de Ring Zaanstreek. Begonnen is de samenwerking van predikanten op gezamenlijke jaarthema en aanbod aan cursussen op levensvragen, workshops, begeleide excursies en campagnes met leden van elk van de gemeentes. Colleges van Kerkrentmeesters onderzoeken samenwerking op uitbesteding administratie en Colleges van Diaconie zoeken samenwerking op projecten.

Verkenningen vinden plaats op samenwerking rond werkgroepen zoals Veilige Kerk en aanstelling vertrouwenspersoon; het verder ontwikkelen van jeugdwerk; bijzondere vieringen en uitwisseling van gemeenteleden bij kerkdiensten om elkaar beter te leren kennen.

Ten tweede zoeken we meer oecumenische samenwerking met lokale kerken in Zaandam per activiteit of project, afhankelijk van wederzijdse wil, kansen en gemeente-profiel.

9. Bestuurlijke vernieuwing.

Een kleiner wordende gemeente heeft een kleinere kerkenraad en beheersstructuur nodig, welke wel nog aan de kerkorde van de PKN kan voldoen.

Een nieuw Plaatselijk Reglement voor de PGZ zal in 2023 ontwikkeld worden.

De intentie is om de kleine kerkenraad dat als een breed moderamen / dagelijks bestuur met een duidelijk, ruim maar begrensd mandaat efficiënt en besluitvaardig kan zijn. De kleine kerkenraad zal bestaan uit voorzitter, scriba, predikant, afgevaardigde ouderling, diaken en (ambtsdrager) kerkrentmeester.

De grote kerkenraad zal vier keer per jaar bijeenkomen, waarbij de vergaderingen openbaar zullen zijn voor alle gemeenteleden, maar met gerichte uitnodigingen naar thema-trekkers of activiteit coördinatoren, structureel of incidenteel. Doel is meer inhoud, meer samenhang en verbinding, betere communicatie en meer transparantie te ontwikkelen.

Aandachtspunten voor de langer termijn vanaf 2027.

Het College van Kerkrentmeesters produceerde zowel een meerjarenplanning voor benodigde uitgaven als een meerjarenraming van verwachte leden-aantallen, trends in inkomsten en kosten. Het College koppelt jaarlijks terug waar we staan met de belangrijkste parameters.

Consequentie van huidige keuzes ter behoud van de Noorderkerk zijn:

- groot onderhoud aan de Noorderkerk in de periode 2022 - 2024 (ventilatie, isolatie, schilderwerk, dakherstel).
- Minder vrijwilligers beschikbaar voor beheersmatige taken, dus waar mogelijk vereenvoudiging van administratie en betalingssystemen zoeken en ook uitbesteding van administratief en financieel werk; subsidies zijn wel beschikbaar, maar ook deze aanvragen welke veel tijd en expertise kosten, moeten uitbesteed worden. Synergie met andere kerken moet gezocht worden voor deze taken.
- Kosten van onderhoud en energie zullen nooit helemaal gedekt kunnen worden uit verhuur en deze kosten zullen blijven drukken op de begroting op de langer termijn.

Predikant en kerkelijke werkers:

- Het huidige systeem van aanstellingen per gemeente zal in het licht van dalende ledenaantallen geleidelijk vervangen moeten worden door regio-predikanten met ieder één of meerdere aandachtsvelden.

Bestuurlijke samenvoeging van enkele PKN gemeentes in de Ring Zaanstreek zal worden verkend, zeker indien we vanuit andere gemeentes of vanuit de classis daartoe benaderd worden. De beperkte hoeveelheid ambtsdragers binnen elk van de kerken van de Ring vormen een uitdaging om behoorlijk bestuur veilig te stellen als vereist door de kerkorde, door gemeenteleden en door potentiële subsidieverleners.

De PGZ heeft voor de beleidsperiode 2023-2026 voldoende armslag qua menskracht en financiën om met visie aan de gemeente te bouwen. Maar deze periode moet wel gebruikt worden om belangrijke en grote keuzes voor te bereiden voor de periode daarna. Met als doel om als kerk, met andere kerken, het vuur brandende te houden en in elk opzicht het licht te laten schijnen binnen de gemeente en in de samenleving.

-/-/-